

Oslo – Norges hovedstad

Velkommen til Oslo!

En brosjyre spesielt utviklet for deg som er skoleelev

Hva vil du vite om Oslo?

Lurer du på hvor mange som bor i Oslo?
Hvorfor byen ofte kalles tigerstaden?
Eller vil du vite hva Oslo kommune jobber med?

I denne brosjyren kan du bli bedre kjent med Oslo. Du får også hjelp til å lete etter mer informasjon. Brosjyren er laget for skoleelever som trenger hjelp til lekser eller prosjektoppgaver. Men også voksne kan få lov til å ta en titt!

*Oslo rådhus.
© Foto: Oslo kommune*

Skoletur til Oslo?

Hovedstaden kan nå ønske skoleklasser velkommen til et opplevelsesrikt opphold organisert av VisitOSLO. VisitOSLO har utarbeidet egne skolepakker tilpasset de ulike klassetrinn. Skolepakken inneholder overnatting, Oslo Pass og utvalgte attraksjoner. Mer informasjon finner du på VisitOSLOs nettsider. Se www.visitoslo.com/skolereiser

INNHOILDSFORTEGNELSE

HOVEDSTADEN	4
OSLO - FOR NESTEN ALLE ANDRE ENN TIGRE!	4
KOMMUNEN	5
SLIK STYRES OSLO KOMMUNE	5
BYSTYRET	5
BYRÅDET	6
BYDELENE	6
KOMMUNENS OPPGAVER	6
KOMMUNENS ØKONOMI	7
LET VIDERE ETTER MER INFORMASJON OM OSLO KOMMUNE:	7
NATURFORHOLD	8
BYEN VED FJORDEN	8
PLANTE OG DYRELIV	8
KLIMA	9
GEOLOGI	9
BEFOLKNING	10
NORGES STØRSTE BY	10
INNFLYTTERNES BY	10
SMELTEDIGELEN	10
OSLOS HISTORIE	11
NAVNET OSLO	11
DE FØRSTE SPOR	11
MIDDELALDERBYEN	11
CHRISTIANIA	12
HOVEDSTADEN	12
DET MODERNE OSLO	13
NÆRINGSUTVIKLING	14
JORDBRUK	14
HANDEL	14
INDUSTRI	14
TJENESTEYTENDE NÆRINGER	15

SEVERDIGHETER **16**

SLOTTET	16
STORTINGSBYGNINGEN	16
VIGELANDSPARKEN	16
AKERSHUS SLOTT OG FESTNING	17
VIKINGSKIPSHUSET	17
ANDRE SEVERDIGHETER	18

OSLO PÅ INTERNETT **19**

LET VIDERE PÅ INTERNETT	19
-------------------------	----

FOR LÆREREN **21**

BAKGRUNN	21
MÅL	21
KILDER OG FORSLAG TIL VIDERE LESNING	21
SKOLETUR TIL OSLO?	21
FORSLAG? JA TAKK!	21

HOVEDSTADEN

Oslo er Norges hovedstad. Her holder regjeringen til, Stortinget ligger her, og ved enden av Karl Johans gate finner vi Slottet.

Det bor over en halv million mennesker i Oslo, og stadig flere fra hele landet velger å flytte hit. Dette er også den byen i Norge som har flest innbyggere med bakgrunn fra andre land.

Oslo er et sentrum for forskning, utdanning og næringsliv. Her ligger også mange viktige kulturinstitusjoner, som Nasjonalgalleriet, Den Norske Opera og Nationaltheatret.

*Oslo - fjord og åser møtes her.
© Foto: Nancy Bundt, Oslo Promotion.*

Oslo - for nesten alle andre enn tigre!

Oslo blir ofte kalt for “tigerstaden” - tigerbyen. Spesielt da byen feiret sitt tusenårsjubileum i 2000 var tigersymbolet mye brukt. Utenfor Rådhuset ble det for eksempel plassert en rekke tigerstatuer som skulle minne oslofolk og turister om kjæleavnet på byen.

Finnes det virkelig tigre i Oslo? spør du kanskje. Nix. Og ingen løver og bare noen få sirkuselefanter! Navnet tigerstaden kommer fra et dikt av Bjørnstjerne Bjørnson (“Sidste Sang” fra 1870) og handler om at Oslo er en farlig og ubarmhjertig storby. Men ikke så mange oslofolk vil være enige i at byen de bor i er farlig eller hjerteløs. Tvert imot! For nesten alle andre enn tigre (og Bjørnstjerne Bjørnson) er Oslo den kuleste og beste byen i Norge!

Oslo er Norges eneste ordentlige storby og har mange innflyttere - både fra Norge og fra hele verden. Her finner du derfor mange forskjellige mennesker med ulike interesser. Ingen andre steder i Norge kan du bli kjent med så mange som ikke helt ligner på deg selv. Det gjør Oslo til en veldig spennende by å bo i. Oslo er ikke bare et Norge i miniatyr - Oslo er en liten utgave av hele verden!

KOMMUNEN

Oslo kommune har ansvar for å levere en rekke tjenester som innbyggerne i byen trenger: Skoler, eldreomsorg, kollektivtrafikk, vanntilførsel, parker, bibliotek - og mye, mye mer.

Hvordan Oslo kommune skal løse oppgavene, er det kommunepolitikerne som bestemmer. Disse er valgt av Oslos befolkning. De som jobber i administrasjonen i kommunen har ansvar for å gjennomføre det politikerne vedtar.

I tillegg til politikerne og de som jobber med administrasjon, arbeider det mange andre i Oslo kommune: Mer enn 41.000 mennesker er i sving for å gjøre Oslo til den beste byen i Norge å bo i!

Slik styres Oslo kommune

Oslo kommune blir styrt etter en parlamentarisk styringsmodell, og var den første kommunen i Norge som tok i bruk denne styringsmodellen.

Dette innebærer at bystyret velger et byråd (byregjering) som står ansvarlig overfor bystyret - på samme måte som regjeringen står ansvarlig overfor Stortinget.

Dersom byrådet eller et byrådsmedlem får flertall mot seg i bystyret, må byrådet eller byråden gå. Dette kalles mistillit. Byrådet kan også selv be om tillit fra bystyret. Dette kalles å stille kabinettspørsmål.

*Oslo rådhus.
© Foto: Nancy Bundt, Oslo Promotion.*

Bystyret

Oslo kommunes øverste myndighet er bystyret. Det består av 59 folkevalgte representanter som velges hvert fjerde år av Oslos innbyggere. Bystyret ledes av ordføreren.

Bystyret bestemmer hovedlinjene i utviklingen av byen og kommunens tjenester, bl.a. fordelingen av de penger kommunen har til rådighet.

Bystyret har fem fagkomiteer: Helse- og sosialkomiteen, kultur- og utdanningskomiteen, byutviklingskomiteen, samferdsels- og miljøkomiteen og finanskomiteen.

Alle bystyrepolitikere sitter i en av disse komiteene. Komiteene har ansvaret for å forberede saker og å komme med anbefalinger (innstillinger) til bystyret.

Byrådet

Bystyret velger et byråd, som kan bestå av syv eller åtte medlemmer. Disse kalles byråder og tilsvarer statsrådene i en regjering.

Man trenger ikke være medlem i bystyret for å bli byråd.

Byrådet ledes av byrådslederen. Dette er Oslos "statsminister".

Byrådet leder kommunens administrasjon, innstiller til bystyret og er ansvarlig for gjennomføring av vedtak som bystyret har gjort. Når vedtakene er fattet i bystyret, er det byrådets oppgave å påse at de blir utført.

Hver byråd er politisk leder av en byrådsavdeling. Disse kan best sammenlignes med departementer.

Bydelene

I januar 2004 ble Oslo kommune delt inn i 15 bydeler.

Hver bydel styres politisk av et bydelsutvalg på 13 medlemmer. Bydelene har sin egen bydelsadministrasjon som forbereder saker for bydelspolitikere og iverksetter det som besluttes.

Bydelene har ansvaret for mange av de kommunale tjenestene som ligger i nærmiljøet, for eksempel eldreomsorg, barnehager og fritidsklubber.

Bydelene har også oppgaver innen tilbud til psykisk utviklingshemmede, bo- og behandlingstilbud for rusmisbrukere og for integrering av flyktninger og innvandrere.

Kommunens oppgaver

Oslo kommune har mange og varierte oppgaver. Dette er noen av dem:

- *Helse og sosial*
Helse- og sosialområdet omfatter bl.a. eldreomsorg, sosialomsorg, barnevern og omsorg for funksjonshemmede.

*Oslos ordfører;
Fabian Stang (H).*

*Byrådsleder i Oslo;
Stian Berger Røsland (H).*

- *Kultur og utdanning*
Kultur- og utdanningsområdet omfatter bl.a. skoler, kirker samt kunst- og kulturinstitusjoner.
- *Byutvikling*
Byutviklingssektoren omfatter bl.a. planlegging, bolig- og byfornyelse, nærings saker, eiendomsforvaltning, utbyggingsområder, senterdrift og byens torg.
- *Samferdsel og miljø*
Samferdsel og miljø omfatter bl.a. kollektivtrafikk, havnetrafikk, biltrafikk, parkering, renovasjon, vann og avløp, energi, natur, friluftsliv, miljøspørsmål, skoger, parker og idrettsanlegg.
- *Finans*
Finans omfatter bl.a. Oslo kommunes budsjetter, regnskap, skatter og avgifter, inntekter til kommunen, avgifter og arbeidsgiverpolitikk.

Kommunens økonomi

Det koster ca. 29 milliarder kroner i året å drive Oslo kommune. Hvordan pengene fordeles blir bestemt i budsjettet. Dette blir vedtatt i desember hvert år.

Når byrådet har lagt frem (offentliggjort) sitt budsjettforslag i september, har kommunens etater og bedrifter allerede jobbet med budsjettet lenge.

Etter at budsjettet er offentliggjort, er det partiene i bystyret som forhandler om den endelige utformingen. Da kan også privatpersoner påvirke innholdet i budsjettet.

Kommunens inntekter kommer hovedsakelig fra inntekts- og formueskatt, overføringer fra staten og utbytte fra kommunens egne virksomheter. Inntektene kommunen får, brukes på en rekke tiltak. Disse tallene gjelder år 2004:

• Administrasjon, styring og fellesutgifter	2 895 millioner kr
• Barnehage	2 493 millioner kr
• Grunnskole og videregående skole	7 836 millioner kr
• Helsetjenester og tannhelsetjenester	1 175 millioner kr
• Pleie- og omsorg	6 224 millioner kr
• Sosialtjenester	2 056 millioner kr
• Barnevern	920 millioner kr
• Vann, avløp og renovasjon	1 356 millioner kr
• Fysisk planlegging, kulturminner, natur- og nærmiljø	456 millioner kr
• Kultur og kirke	1 023 millioner kr
• Samferdsel	1 457 millioner kr
• Bolig	973 millioner kr
• Næring	291 millioner kr
• Brann- og ulykkesvern	244 millioner kr

Totalt: 29 399 millioner kr

NATURFORHOLD

Byen ved fjorden

Oslo er en grønn by - med en nærkontakt til fjord og skog nesten ingen andre storbyer kan vise maken til!

Byen ligger innerst i Oslofjorden, omgitt av skogkledde åser i vest, nord og øst. Noen av disse åsene er relativt høye, som Tryvannshøgda med sine 529 meter over havet.

Oslo er særpreget av at bare 1/3 av arealet er utbygget. Resten er blant annet brukt som fritidsområder for de som bor i byen. Skogsområdet "Marka" er spesielt kjent.

Oslomarka er det viktigste naturområdet for nesten 1/4 av Norges befolkning, men utgjør mindre enn en halv prosent av landets samlede areal. Kanskje ikke så rart at oslofolk er engasjerte i spørsmålet om hvordan "Marka" skal forvaltes!

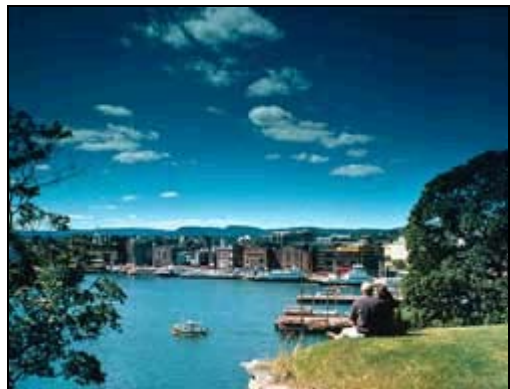
Skitur i Nordmarka.
© Foto: Odd Stiansen, Oslo Promotion.

Gjennom Oslo renner Akerselva. I riktig gamle dager - da den het Frysja - var den en god fiskeelv. På 1800- og 1900-tallet var Akerselva viktig for utbyggingen av industrien. I dag er parkområdene langs elva flotte turområder.

Flere av øyene som ligger innerst i Oslofjorden hører også til Oslo. Blant disse er Hovedøya, Langøyene og Malmøya. Hovedøya kan blant annet by på klosterruiner og sjeldne planter. All vegetasjon på Hovedøya er fredet.

Plante og dyreliv

I Oslo møtes fjord og skog. Plante- og dyrelivet er derfor svært variert. De fleste av plantene og dyrene som finnes ellers i Norge, finnes også i Oslo.

Oslo er byen ved fjorden. Utsikt mot Aker Brygge.
© Foto: Giulio Bolognesi, Oslo Promotion.

I Norge finnes det ca. 2 000 arter høyere planter. Over 1 200 av disse er påvist i Oslo.

Oslos fylkesblomst; Bakkekløver.
© Foto: Botanisk hage og museum.

To planter har fått navn etter byen: Osloasal og Oslosildre. Den første er et lite tre, den andre en urt.

Men Oslos "egen" blomst er Bakkekløver - den vokser bare på Hovedøya.

I bykjernen er dyrelivet begrenset. Men på øyene og der menneskene ellers ikke dominerer, er dyrelivet preget av mangfold. Det er registrert 45 ville pattedyrarter og mer enn 250 fuglearter i Oslo.

Klima

Om sommeren er Oslo ofte blant de varmeste byene i Europa. Rekorden er 34,2 °C. Men vintrene kan være kalde. I januar 1941 ble det målt -26,0 °C.

Middeltemperaturen på Blindern, der Meteorologisk institutt holder til, er 5,7 °C for året sett under ett.

Det regner mest i september (gjennomsnittet er 90 mm) og minst i februar (36 mm). På ett helt år regner det i snitt 763 mm.

Solen skinner villig over Oslo: I juni hele 262 timer. I løpet av ett år er antallet soltimer 1 619 i snitt. Byen ligger ganske skjermet til, derfor blir vindstyrken oftest moderat.

Sommer i Oslo.
© Foto: Simen Myrberget, Oslo Promotion.

Geologi

Isen smeltet og forsvant fra Oslo for ca. 9 000 år siden. Landmassen var trykket ned av isen, og områder i Oslo som i dag ligger lavere enn ca. 200 meter over havet, lå da under vann.

Ung geolog ved Stilla, Akerselva.
© Foto: Inge Bryhni, Geologisk museum.

Geologer er svært glade i Oslo! Det er fordi området har svært varierte geologiske egenskaper.

Særlig kjent er Oslofeltet. Dette er et 45 til 75 km bredt område mellom Langesundstraktene og den nordlige delen av Mjøsa. I berggrunnen finner vi blant annet sedimentære bergarter fra periodene kambrium, ordovicium, silur og perm.

I Oslo fantes i en lengre periode et alunverk, som brøt alunskifer ved foten av Ekeberg.

BEFOLKNING

Norges største by

Oslo er Norges største by, målt i antall innbyggere. 1. oktober 2005 hadde byen 536 209 innbyggere. Til sammenligning var innbyggertallet i 1801 8 931 og i 1900 227 626. Befolkningen i Oslo har en lavere andel barn og høyere andel yrkesaktive enn befolkningen i Norge som helhet. Et annet trekk er at det forholdsvis er flere kvinner i Oslo enn i landet som helhet. I gjennomsnitt var det i 2000 to personer i hver husholdning i Oslo. Dette er et noe lavere tall enn for landet sett under ett.

Innflytternes by

Svært mange av innbyggerne i Oslo er innflyttere fra andre deler av Norge. 17. mai på Karl Johans gate kan du garantert finne hver eneste norske bunadstype representert.

Siden 1960-årene har også mange flyttet hit fra andre land. Perioden frem til 1975 var preget av stor mangel på arbeidskraft i Vest-Europa, og i disse årene var det i første rekke arbeidssøkende fra Asia og Afrika som kom til Oslo.

I januar 2005 var det 118 337 innvandrere i Oslo. Begrepet "innvandrere" omfatter 1. og 2. generasjons innvandrere (uansett statsborgerskap) dvs. personer født i Norge eller utlandet med to utenlandsfødte foreldre. Dette utgjør 22,3 prosent av befolkningen i Oslo.

17. mai på Karl Johans gate.
© Foto: Pål Bugge, Norges Turistråd.

Smeltingen

Med innflyttere fra Norge og hele verden kan Oslo trygt kalles en smelting. Det store mangfoldet av ideer, interesser og kulturuttrykk gjør dette til den eneste egentlige storbyen i Norge. I deler av Oslo, særlig i indre by, har innflyttere fra fjerne land satt et tydelig preg på bybildet. Området Grønland/Tøyen blir for eksempel ofte kalt "Lille Karachi" fordi mange av innbyggerne har bakgrunn fra Pakistan.

Kolonialforretningene i dette området bugner av eksotiske krydder og grønnsaker, og for den som ikke har lyst å stå ved grytene selv finnes det mange spisesteder med etnisk inspirert meny.

Kulturtilbudet i Oslo er også preget av at dette er en by der mennesker med forskjellige bakgrunner finner sammen. Reggae og springar lever side om side.

*Oslo Ekstra Large

For en romsligere by mot rasisme og fordommer

OXLO er et initiativ fra Oslo kommune
i kampen mot rasisme og fordommer.

OSLOS HISTORIE

Navnet Oslo

Mange har forsøkt å gi en forklaring på hva Oslo egentlig betyr. Men forskerne er fremdeles ikke helt sikre på hvordan vi skal forstå navnet. "Os" kan bety høydedrag eller førkristen gud, mens etterleddet "lo" kanskje betyr slette. Oslo kan altså både stå for gudenes slette eller sletta under åsen - men ingen vet sikkert hva som er rett.

Fra 1624 fikk byen navnet Christiania etter Christian 4. Fra midten av 1870-tallet ble det vanlig å skrive navnet som Kristiania. Etter unionsoppløsningen i 1905 var den nasjonale tankegangen sterk, og mange likte ikke at Norges hovedstad hadde navn etter en dansk konge. Byen fikk tilbake Oslo-navnet i 1925 etter vedtak i Stortinget i 1924.

De første spor

Harald Hardråde er omtalt som Oslos grunnlegger. Snorre skriver at kong Harald lot reise en kjøpstad øst i Oslo ca 1050.

Men de første tegn på bymessig bebyggelse går tilbake til ca år 900. Det viser utgravninger i bydelen vi i dag kaller Gamlebyen.

Beliggenheten, med gode ferdselsveier både på land og over sjø, var nok den viktigste grunnen til at det ble bosetning her.

Midt på 1000-tallet satte Harald Hardråde i gang arbeidet med en kongsgård og en kirke ved utløpet av Alnaelva. Snart stod andre kirker og kongelige bygg også ferdige.

*Bispegården, foto fra 1935.
© Foto: Byarkivet, Oslo kommune.*

Blant disse var Clemenskirken, Mariakirken og Bispegården. I Gamlebyen kan man besøke ruinene av noen av disse bygningene.

Middelalderbyen

Da Håkon 5. Magnusson satte i gang arbeidet med Akershus slott og festning rundt 1300 var Oslo allerede en viktig handelsby.

Det var mange håndverkere i byen; som bakere, slaktere og skomakere - men også våpensmeder. Munker og nonner var et annet vanlig "yrke".

Men da pesten svartedauden kom til Oslo rundt 1349 ble det dårlige tider både for handelsmenn og den øvrige befolkning i byen. Nedgangstidene varte lenge etter at pesten hadde herjet fra seg. Folketallet sank og både kirker og kongelige bygg forfalt.

Byen brant ned flere ganger, bebyggelsen bestod nemlig for det meste av trehus med torvtak. Etter en storbrann i 1624 besluttet kong Christian 4. at byen skulle flyttes til området rundt Akershus festning.

Oslos første torg.

© Illustrasjon: Karl Fredrik Keller, Interesseforeningen Oslos Middelalder.

Christiania

Det var en moderne by kong Christian 4. lånte navnet sitt til. Han var selv med under planleggingen, og bestemte hvordan gatene i den nye byen skulle ligge.

Christian 4. Maleri av P. Isaacz.

De skulle være 15 meter brede (!) og ble plassert vinkelrett på hverandre. Forbildet var andre europeiske byer.

For å gjøre Christiania lett å forsvare, ble det bygget høye voller rundt byen. Tre byporter ledet inn til Christiania.

Men utenfor vollene levde de fattige i usle forhold. De hadde nemlig ikke råd til å skaffe seg et sted å bo innenfor selve bymuren.

I området som i dag kalles Kvadraturen kan vi finne gater og bygninger fra 1600-tallet. Ett eksempel er byens eldste rådhus - det ble oppført i 1641.

Hovedstaden

Christiania ble Norges hovedstad i 1814, da Norge fikk sin selvstendighet.

På begynnelsen av 1800-tallet var ikke byen stort mer enn et lite tettsted. Men som en følge av den økonomiske oppgangen for byen fra midten av 1800-tallet vokste byen kraftig. Fra hele Norge flyttet folk inn til Christiania, i håp om arbeid og bedre tider.

Byen fikk gassverk og offentlige lykter, telegraf og jernbaner og begynte etter hvert å ligne mer på det vi i dag forbinder med begrepet “by”.

Fra 1850 og frem til 1900 vokste antallet innbyggere fra 30 000 til 220 000. Mange arbeidet på de nye fabrikkene som var dukket opp.

Den raske veksten i innbyggertallet skapte stor bolignød, og mange av arbeiderne bodde under dårlige forhold.

*Disse brannmennene er fotografert i 1890.
© Foto: Byarkivet, Oslo kommune.*

Det moderne Oslo

I 1948 ble Oslo og Aker slått sammen, og Oslo økte arealet fra 16,9 km² til 453,4 km². Innbyggertallet økte med ca. 135 000. Etter den annen verdenskrig var bolignøden igjen stor i Oslo. Det ble satt i gang boligbygging i stor skala, og flere drabantbyer så dagens lys i utkanten av byen. Kollektivtrafikken ble bygd ut, slik at beboerne raskt kunne komme til og fra sentrum.

Antallet biler har likevel økt kraftig, og mange i Oslo er plaget av støy og forurensing skapt av biltrafikken. Det er satset svært mye på utbygging av bedre løsninger både for biltrafikken og kollektivtrafikken, men mange oslofolk må trolig leve med støy og forurensing også i årene fremover.

En av de nyeste “bydelene” i det moderne Oslo er Aker Brygge. Området var en gang et skipsverft og er i dag et levende symbol på hva god bykultur kan være: Et bilfritt miljø med kafeer, kulturtilbud og forretninger. Og med nærkontakt med fjorden - akkurat som de første bosetningene i Oslo for tusen år siden!

*Det moderne Oslo - Aker Brygge.
© Foto: Nancy Bundt, Oslo Promotion.*

NÆRINGSUTVIKLING

Jordbruk

Fra siste del av yngre steinalder (ca. 2400-1800 f. Kr.) var jordbruket hovednæring i Sør-Norge. Fra bronsealderen (ca. 1800-500 f. Kr.) har vi sikre spor etter åkerbruk/jordbruk og skogbruk i området rundt Oslofjorden. Men hvor de første åkerbrukerne kom fra er usikkert. Fra jernalderen (500 f. Kr.) ble det vanlig med faste jorder, og frem mot vikingtiden ble det ryddet mange nye gårder. I middelalderen var åkerbruk med dyrking av bygg og havre dominerende. Utgravninger har vist at plogen var i bruk fra 1100-tallet.

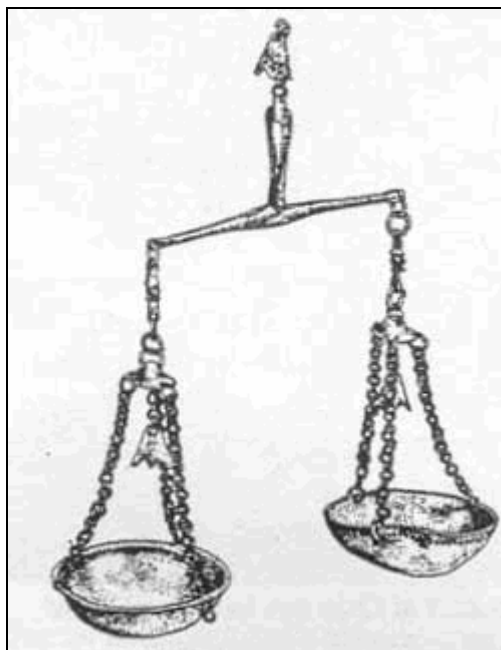
På 1700-tallet var bøndene i Aker (fra 1948 ble Aker en del av Oslo) blant de best stilte, med god tilgang til effektive hesteredskaper. Over halvparten av gårdene her var eid av borgere eller embetsmenn, og drevet av leilendinger. I dag er jordbruket i Aker på det nærmeste borte. Oslo med sine drabantbyer har vokst seg inn på de områdene som tidligere var dyrkbar mark.

Handel

Middelalderbyen Oslo var et viktig sentrum for handel. Det ble handlet både med landbruksvarer og håndverksprodukter. Uten den gunstige beliggenheten for handelsfolk, med lett tilgang både fra sjøveien og fra land, hadde det neppe blitt noen by her.

Tyske handelsmenn (hanseatene) kom sjøveien, og solgte klær, øl og redskaper. Tilbake til Tyskland hadde de med seg tømmer, skinn og andre landbruksvarer.

Fra midten av 1500-tallet økte etterspørselen etter trelast i Europa, og eksport av trevirke ble en viktig næring. Tømmeret ble skåret på sagbruk langs Akerselva. Så sent som i 1820-årene lå det 24 tømmeresager langs elva.

Skålvekt fra middelalderen.

© Illustrasjon: Interesseforeningen Oslos
Middelalder.

Industri

Rundt 1850 kommer den første store tilveksten av industri i Oslo. Akerselva står også nå i sentrum for byens økonomiske vekst.

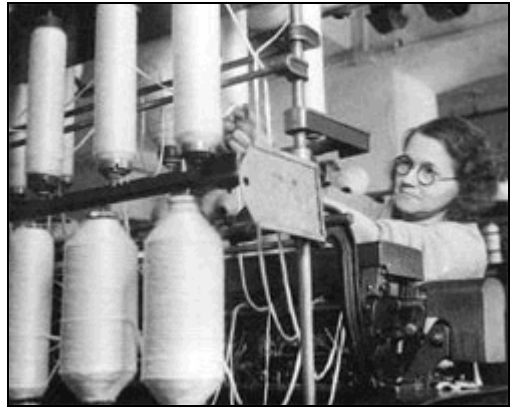
Det er vannkraften som er avgjørende, og snart ligger det fabrikker langs hele Akerselva. Først kommer tekstilfabrikkene, som Nydalens Compagnie og Nedre Vøien Spinderei. Men også tobakksfabrikker, bryggerier og mekanisk industri vokser frem. I 1895 har Nydalens Compagnie 1 000 ansatte.

Mange av fabrikkarbeiderne, særlig i tekstilindustrien, er kvinner. Også mange barn må være i arbeide; først i 1892 blir det forbudt å ansette barn under tolv år på fabrikkene.

Selv om industrien skaper vekst og velstand for landet og for eierne, lever mange av arbeiderne under dårlige kår. Fattigdommen er utbredt.

Mot slutten av 1800-tallet blir skipsverftene en viktig faktor i byens videre vekst. De to mest kjente verftene er Aker og Nyland.

Tekstilindustrien i Oslo ble lagt ned fra 1950-tallet og utover, skipsverftene forsvant i 1970- og 1980-årene.

*Arbeider ved Nydalens Compagnie.
© Foto: Byarkivet, Oslo kommune.*

Tjenesteytende næringer

I dag er de tjenesteytende næringene (servicenæringene) blant de viktigste for byen.

Oslo er et sentrum for det som ofte blir kalt for kunnskapsindustrien; data og konsulentvirksomhet. Tradisjonell varehandel gir også mange arbeid.

Det er ingen mangel på arbeidsplasser i Oslo. Mange, mer enn 125 000 (1998), har valgt å bosette seg utenfor byen og pendler hver dag til og fra jobb.

*Telenors nye hovedkvarter på Fornebu.
© NBBJ/HUS/PKA - datagrafikk: Knut Ramstad,
Telenor.*

SEVERDIGHETER

Slottet

Det kongelige slott ligger i enden av Karl Johans gate. Bygningen har tre etasjer og tre fløyer, og er tegnet av arkitekten Linstow. Slottet ble oppført i årene 1825-1848.

Først i 1905 ble Slottet fast kongebolig. Her bodde både kong Haakon og kong Olav. Slottet har nylig vært restaurert, og deler av bygningen er nå åpen for besøkende om sommeren.

→ [Kongehuset på nett!](#)

*Det kongelige slott.
© Foto: Giulio Bolognesi, Oslo Promotion.*

Stortingsbygningen

Bygget er tegnet av den svenske arkitekten Emil Victor Langlet, og er ført opp i årene 1861-1866.

Oppkjørselen foran Stortingsbygningen kalles Løvebakken. Navnet har sammenheng med de to løveskulpturene som er satt opp her. De er formgitt av kunstneren Christopher Borch og hugget i granitt av to straffanger.

Stortinget ble opprettet i 1814. De første årene ble Stortingets møter holdt i Katedralskolens lokaler. Fra 1854 frem til 1866 ble møtene holdt i Universitetets festsal.

→ [Stortinget på nett!](#)

*Emil Victor Langlets utkast til stortingsbygning
fra 1860.
© Illustrasjon: Stortinget.*

Vigelandsparken

Denne enestående skulpturparken på Frogner er kjent over hele verden.

Anlegget består av 212 skulpturer i granitt og bronse og porter utført i smijern med en mengde figurer.

Gustav Vigeland (1869-1943) modellerte alle skulpturene, og planla hvordan hele anlegget skulle settes sammen.

Blant de mest kjente enkeltskulpturene er den veldige Monolitten, Livshjulet og Sinnataggen.

Temaet for skulpturparken er livets ulike stadier, fra unnfangelse til død.

→ [Vigelandsparken på nett!](#)

*En av de mange skulpturene i Vigelandsparken.
© Foto: Nancy Bundt, Oslo Promotion.*

Akershus slott og festning

Anlegget ble påbegynt av Håkon 5. rundt 1299-1304. Allerede i 1308 var borgen sterk nok til å stå imot et angrep fra den svenske hertugen Erik.

Store endringer ble ikke utført på Akershus før Christian 2. foretok større ombygninger i årene 1506-1512. Senere forvandlet Christian 4. borgen til et slott i renessansestil.

Gjennom historien har det vært foretatt betydelige ombygninger på Akershus, og i 1929 ble det utarbeidet planer for en endelig restaurering av anlegget.

I dag er Akershus Norges fremste representasjonsbygg, og regjeringen bruker ofte lokalene ved høytidelige anledninger.

→ [Akershus festning på nett!](#)

*Akershus slott og festning.
© Foto: Forsvarsnett.*

Vikingskipshuset

På Bygdøy, like ved Norsk Folkemuseum, ligger Vikingskipshuset. Det ble åpnet i 1926.

Det rommer tre vikingskip: Osebergskipet, Gokstadskipet og Tuneskipet. Skipene er funnet i graver etter vikinghøvdinger i området rundt Oslofjorden.

Mest staselige av de tre skipene er Osebergskipet.

Det ble bygget tidlig på 800-tallet, er 22 meter langt og ble gravd ut i Slagen i Vestfold. Det er smykket med dyrefigurer og forstavnene er laget som et ormehode.

De to kvinnene som ble gravlagt sammen med Osebergskipet fikk med seg forskjellig utstyr; blant annet en vogn og tre sleder.

→ [Vikingskiphuset på nett!](#)

Osebergskipet i Vikingskipshuset.

© Foto: Nancy Bundt, Oslo Promotion.

Andre severdigheter

Oslo har mye å by på - enten man er på jakt etter historiske minnesmerker, museer eller andre opplevelser. I tillegg til de som er nevnt over, finnes det mange andre attraksjoner:

Botanisk hage, Oslo Bymuseum, Oslo Domkirke, Frammuseet, Holmenkollen, Kon-Tiki Museet, Munch-museet, Nasjonalgalleriet, Nationaltheatret, Nobels Fredssenter, Norsk Folkemuseum, Stenersenmuseet og Tryvannstårnet er noen av dem.

Fra Norsk Folkemuseum.

© Foto: Nancy Bundt, Oslo Promotion.

OSLO PÅ INTERNETT

Let videre på internett

Mer stoff om Oslo finner du på internett. Vi har plukket ut noen lenker for å hjelpe deg i gang.

Husk: Informasjon som ligger på internett i dag, kan være borte eller flyttet i morgen. Det er derfor ikke sikkert at alle lenkene vil fungere. Innholdet på sidene vi peker til, kan også være endret etter at vi plukket sidene ut for denne katalogen.

Et godt råd: Du må aldri stole blindt på informasjon du finner på internett (eller andre steder). Det er viktig å undersøke om det finnes annen informasjon som bekrefter eller motsier det du blir fortalt.

Finner du ikke det du leter etter? Let videre ved hjelp av søkemotorer og nett-kataloger (nederst på siden).

Fortell oss om du finner lenker som ikke fungerer eller som du synes vi bør fjerne (og tips oss gjerne om bedre lenker): E-post til oss: webred@radhuset.oslo.kommune.no

Oslo kommune

- > [Oslo kommune](#) - hovedsiden
- > [Bystyret](#)
- > [Byrådet](#)
- > [Bydelene](#)
- > [Rådhuset](#)

Naturforhold

- > [Norgeskart](#) - fra [Norge.no](#)
- > [Detaljerte kart](#) - fra [Hvor.no](#)
- > [Miljøfakta](#) - fra Miljøstatus i Norge
- > [Hovedøya](#) - fra [Hovedoya.no](#)
- > [Langøyene](#) - fra [Oslosurf.com](#)
- > [Malmøya](#) - fra [Malmoya.no](#)
- > [Oslomarka](#) - fra Den Norske Turistforening
- > [Plante- og dyreliv i byer](#) - fra Universitetet i Bergen
- > [Planteliv i Oslo](#) - fra [Botanisk hage](#)
- > [Bakkekløver](#) - fra [Botanisk hage](#)
- > [Oslofeltet](#) - fra De naturhistoriske museer

Befolkning

- > [Oslo i tall](#) - fra publikasjoner/Oslo kommune
- > [Statistikk for Oslo](#) - fra [Statistisk sentralbyrå](#)
- > [Historisk statistikk for Oslo](#) - fra [Statistisk sentralbyrå](#)
- > [Innvandrerbefolkningen](#) - fra [Statistisk sentralbyrå](#)
- > [Flyttinger, inn- og utvandring](#) - fra [Statistisk sentralbyrå](#)
- > [OXLO \(Oslo Ekstra Large\)](#) - fra Byrådslederens avd., [Oslo kommune](#)
- > [Internasjonalt Kultursenter og Museum](#)
- > [Du store verden!](#) - samarbeidsnettverk innen internasjonal kulturformidling

Oslos historie

- > [Oslo - historie og bybilder](#)
- > [St. Hallvard; Oslos skytshelgen](#) - presentert av Den Katolske Kirke
- > [Oslo 1000 år](#) - fra Universitetets kulturhistoriske museer
- > [Middelalderlivet i Oslo](#) - fra Intereseforeningen Oslos Middelalder
- > [Navneendringen Kristiania/Oslo](#) - fra Byarkivet
- > [Akerselva](#) - fra Birkelunden Internett, av Sigurd Senje
- > [Fattigvesenet](#) - fra Byarkivet
- > [Alfabetisk oversikt over publiserte artikler på Byarkivets nettsted](#)

Næringsutvikling

- > [Industrien langs Akerselva](#) - fra Norsk Teknisk Museum
- > [Nydalens Compagnie](#) - fra Byarkivet
- > [Økonomisk statistikk for Akershus og Oslo](#) - fra Statistisk sentralbyrå

Severdigheter

- > [Attraksjoner i Oslo](#) - presentert av VisitOSLO
- > [Frammuseet](#)
- > [Kon-Tiki Museet](#)
- > [Munch-museet](#)
- > [Nasjonalgalleriet](#)
- > [Nationaltheatret](#)
- > [Nobels Fredssenter](#)
- > [Norsk Folkemuseum](#)
- > [Bymuseet](#)

Tigergutt?

- > [Bjørnstjerne Bjørnson](#) - mannen som kalte Oslo tigerstaden

Andre nyttige lenker

- > [Kvasir](#) - norsk søkemotor og nett-katalog
- > [Google](#) - norsk/internasjonale søkemotor
- > [Yahoo](#) - norsk/internasjonale nett-katalog
- > [Caplex](#) - leksikon på internett fra Cappelen
- > [Oppslagsverk på internett](#) - samlet av ABC Startsidene
- > [Omfattende artikkel om hvordan lete på internett](#) - fra ABC Startsidene

FOR LÆREREN

Denne brosjyren er laget for å hjelpe skoleelever med å finne informasjon om Oslo. Det er Informasjonsavdelingen i Oslo kommune som har tatt initiativ til brosjyren.

Bakgrunn

Hvert år mottar Oslo kommune en rekke henvendelser fra skoleelever landet rundt som ønsker å få tilsendt informasjon om Oslo. Ofte er det elever på 5. klassetrinn som tar kontakt, i forbindelse med prosjektoppgaver på skolen. I tråd med at prosjektorientert undervisning i stadig høyere grad forutsetter at elevene søker informasjon via internett, har informasjonsavdelingen valgt å satse på nettet som den viktigste informasjonskanalen i denne sammenheng.

Mål

Målet med sidene er å samle kortfattet informasjon om Oslo tilrettelagt for skoleelever, samt å gi elevene et godt utgangspunkt for å lete videre etter mer informasjon.

Kilder og forslag til videre lesning

Blant de viktigste kildene for informasjonen på dette nettstedet er *Oslo byleksikon*, red. Knut Are Tvedt, Kunnskapsforlaget 2000. Det er også hentet opplysninger fra internett og ulike oppslagsverk, blant annet *Bli kjent med Oslo*, John Roald Pettersen, Gyldendal 2001. Oppslaget om Oslo kommune bygger på brosjyren *Oslo kommune - en presentasjon*, Oslo kommune 2000. Se også Oslo kommunes hjemmesider www.oslo.kommune.no

Skoletur til Oslo?

Hovedstaden kan nå ønske skoleklasser velkommen til et opplevelsesrikt opphold organisert av VisitOSLO. VisitOSLO har utarbeidet egne skolepakker tilpasset de ulike klassetrinn. Skolepakken inneholder overnatting, Oslo Pass og utvalgte attraksjoner.

Se www.visitoslo.com/skolereiser for mer informasjon.

Forslag? Ja takk!

Har du forslag til hvordan disse sidene kan bli bedre og mer egnet for undervisningsformål? Ta kontakt med oss: webred@radhuset.oslo.kommune.no